

פרשת תולדות

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

לסדר את הפרשה

לפניכם רשימת נושאי הפרשה בסדר מעורב, עליכם לסדרם מחדש לפי סדר ההתרחשויות בפרשה. כשתצליחו, תקבלו מהאותיות חלק מפסוק מהפרשה.

- ב. רבקה מצווה את יעקב להתברך
- ה. יצחק שולח את יעקב לחרן
- ה. ריב הבארות בין הרועים
- ה. עשו מוכר את בכורתו
- ו. יצחק ורבקה מתפללים ונפקדים
- ז. יצחק גר בגרר מפני הרעב
- ז. ברית יצחק ואבימלך בבאר שבע
- ז. יעקב מתחזה לעשו ומתברך
- י. יצחק שולח את עשו לצוד כדי לברכו
- ל. רבקה דורשת את ד'
- מ. לידת יעקב ועשו וגדילתם
- ר. עשו חוזר, בוכה, וגם מתברך

שאלה לשולחן שבת

"לך נא אל הצאן וקח לי משם שני
גדיי עזים"

כתב רש"י שאחד מהגדיים היה
לקרבן פסח.

ויש לבאר אם כן, איך היה מותר
ליצחק לאכול מקרבן הפסח, הלוא
מבואר במדרש שעשו לא נימול
בתחילה מפני שחשש יצחק למולו
מפני אדמומיותו, ולאחר מכן כבר
עייב עשו בעצמו ולא הניח
שימולו אותו, וישנו דין בהלכות
פסח שמילת בניו מעכבת את
האדם מלאכול את הקרבן?

מטרת השאלה

הינה לעורר דיון סביב שולחן השבת.
ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת
(בצרוף מקורות, אם ישנם)
ובל"ג אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

העלון מוקדש לע"ג
שלמה ראובן בן אריה לייב
ת.ג.צ.ב.ה

פנינים

"וַיֹּאמֶר עֲשׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יָמֵי אָבִל אָבִי וְאֶהְרַגְהָ אֶת יַעֲקֹב אֲחִי"

לכאורה אם היה בדעתו להרגו, למה לחכות עד ימי אבל אביו? וראיתי כמה פירושים בדבר, מלבד הפשוט שמביא רש"י שחיכה מפני שלא רצה לצער את אביו: א. כל זמן שיעקב היה עוסק בלימודו היה עשו יודע שיעקב שמור ומוגן מכח התורה ולא יוכל להזיקו. אך כשיצחק ימות, יעקב יהיה אבל שכידוע אסור בלימוד התורה וממילא יוכל להורגו. (כלי יקר) ורמז לדבר, שהמילים 'ימי אבל' ראשי תיבות: מתי יהיה יעקב אסור ללמוד בתורה. (פניני שבח) ב. עשו לא רצה שיצטרך להתאבל פעמיים על אביו ועל אחיו, לכן אמר שכשהם יהיו אבלים בין כה וכה, יהרוג אף את יעקב. (ש"ך) ג. עשו פחד שכמו שקין הרג את הבל ואח"כ נולד שת שירש את כל העולם לבסוף, כך אם הוא יהרוג את יעקב, יוליד יצחק יורש נוסף שיתחרה בו. לכן חיכה למות אביו שיהיה ברור שהם היורשים היחידים כדי להורגו. (יונתן בן עוזיאל) ד. יש לקרוא את הפסוק כך: אפילו שיקרבו על ידי זה ימי האבל של אבי על יעקב - בכל זאת אהרגוהו. (טור) ה. עשו פחד שיצחק יקללו על מעשה זה ותתבטל ברכתו ע"י כך. (רבינו בחיי) ו. אפילו אם ע"י כך שאהרוג את יעקב אגרום שימות אבי מרוב צער טרם זמנו ואקריב את ימי אבלו בכך - שווה הוא הדבר כדי להרוג את יעקב. (המגיד מדובנא) ז. הלואי שיקרבו כבר הימים שאבי יתאבל בהם על יעקב מפני שאהרוג אותו. (בכור שור) ח. כשנריב על הירושה אוכל להרוג אותו תוך כדי הריב. ט. דרך האחים שמתקרבים זה לזה בשעת אבלם ואז יעקב יתקרב אלי ולא יחשוש מפני ואוכל להרוג אותו בקלות. י. בדרך צחות, עשו לא רצה שמעשה הריגת אחיו יוציא לו שם רע באזני הבריות, לכן תכנן להמתין עד שימות אביו ובשבת של היארצייט יבוא לבית הכנסת עם יעקב אחיו, ומן הסתם יכבדו את יעקב להתפלל לפני העמוד ולומר קדיש, ואף בעלייה לתורה יעלה למפטיר, ואז יהיה מקום לריב, שכל אחד מהם ירצה את העמוד והמפטיר, ובלהט הוויכוח יהרוג את יעקב. ובכך, יקומו אנשים לצדו של עשו על שקינא לכבוד אביו. (שיח יעקב יוסף)

"וְהָיָה כִּאֲשֶׁר תִּרְיַד וּפְרַקַת עוֹלוֹ מֵעַל צִוְּאֵרֶיךָ"

ידוע שבכל מקום שכתוב בו 'ויהיה' הוא מלשון שמחה ואילו 'ויהי' הוא לשון צער. ויש לבאר אם כן, מדוע אומר יצחק לעשיו בפסוק בלשון שמחה: "ויהיה כאשר תריד", והרי אין הכתוב עוסק בדבר משמח? ויש לומר: א. תהיה שליטה לעשו רק במי שפורק מעליו עול תורה בשמחה ולא מכורח פרנסה וכדומה. ב. לשון השמחה היא כלפי עשו שיפרוק עול ישראל מעליו. ג. השמחה היא שלא ישלוט עשו על ישראל בגזירות קשות אלא רק יפרוק את עול ישראל. ד. אמר יצחק לעשו: כשיהיו לך תרי"ד מצוות לכשתתגייר, אחת מצוות הגרות עצמה ועוד תרי"ג, אז תשמח. ה. תהיה שמחה גדולה כשירד עשו בב"א. (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א ל"שאלה לשולחן שבת' תשפ"א)

עונג רוחני לשולחן השבת

ניתן להשיג ב"מקרא" הוצאה לאור, ובטלפון:

052-7665775

ישנו ביקוש רב בבתי הכנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילה שלהם.
זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה. ניתן לתרום:
1. בהעברה לבנק לאומי (10) סניף 905 חשבון 5055271, ע"ש 'ביין' 2. לשלוח שיק למערכת

חידון א' ת'

- התשובה לכל שאלה **מתחילה** באות המופיעה בתחילת השורה
- א. עשו נולד כולו כ-
 - ב. אחת מנשות עשו
 - ג. מהם הכינה רבקה מטעמים
 - ד. עשו היה אדמוני כסימן לך שיטפוף (רש"י)
 - ה. מברכות יצחק ליעקב
 - ו. פסוק של ברכה שנהוג לאומרו במוצש"ק
 - ז. השי"ת הבטיח ליצחק שירבה את _____
 - ח. בגדי עשו המיוחדים נקראו "בגדי ה _____"
 - ט. יצחק חשש שיהרגוהו בגרר כי רבקה הייתה-
 - י. אחת מנשות עשו
 - כ. בנותיו היו רעות בעיני רבקה ויצחק
 - ל. מילה נרדפת ל"עמים"
 - מ. עבדי יצחק באו אליו בבאר שבע ואמרו לו:
 - נ. מחלת אשת עשו הייתה אחותו של- (בן ישמעאל)
 - ס. מה עשו הפלשתים לבארות אברהם?
 - ע. הבאר הראשונה עליה רבו הרועים
 - פ. המקום בו גרו, בתואל ולבן בנו
 - צ. היה בפי עשו
 - ק. מכליו של עשו
 - ר. הייתה ביניהם מריבה על בארות המים
 - ש. גילו של יצחק בהולדת בניו
 - ת. יעקב היה איש _____

חידון א' ת' הפוך

- התשובה לכל שאלה **מסתיימת** באות המופיעה בתחילת השורה
- א. "ויהי אך _____ יעקב... ועשו אחיו _____ מצידו"
 - ב. בגללו יצחק חשב לרדת למצרים
 - ג. עשו חיכה שיצחק ימות בשביל _____ את יעקב
 - ד. יעקב קנה את הבכורה תמורת _____
 - ה. שם הבאר השניה שעליה רבו הרועים
 - ו. רבקה שמה עורות עיזים על ידי יעקב ועל-
 - ז. " _____ עשו את הבכורה"
 - ח. יצחק _____ את בגדי יעקב, שיש בהם _____ טוב
 - ט. עשו ביקש שיעקב _____ אותו בנזיד
 - י. כך נולד עשו
 - ך. רבקה אמרה ליעקב "עלי _____ בני"
 - ל. יעקב התברך במים, שיורדים בלילה מהשמים
 - מ. כמות היבול שצמחה ליצחק הייתה _____
 - נ. יעקב התברך ברוב _____
 - ס. יצחק נחרד כי חשש שמא שינה את ה- (רש"י)
 - ע. "אולי ימושני אבי והייתי בעיניו _____"
 - ף. כשעשו חזר מן השדה הוא היה
 - ץ. "ולאום מלאום _____"
 - ק. יעקב היה איש -
 - ר. " _____ יצחק לד'... לו ד'"
 - ש. יצחק ברך את יעקב, שיהיה לו מזה לרוב
 - ת. על באר זו לא רבו הרועים

ואלה שמות

"מטל השמים ומשמני הארץ"

מדוע הארץ קרויה כך? (התשובות במדור התשובות)

מן המדרש

אמר רבי יהושע בן קרחה: הגיע אדם לפרק אבותיו קודם לחמש שנים, ולאחר חמש שנים ידאג מן המיתה, שכן יצחק (בגיל 122) אמר: אם לשנותיו של אבא (175) אני מגיע, עד עכשיו מתבקש לי, אם לשנים של אמי (127) אני מגיע, ויאמר אליו: "הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי" (ואכן, נפטר יצחק חמש שנים אחר גיל אביו בפטירתו, בגיל 180). תני, שבעה דברים מכוסים מבני אדם, ואלו הן: יום המיתה, ויום הנחמה, ועומק הדין, ואין אדם יודע במה הוא משתכר, ואין אדם יודע מה בלבו של חברו, ואין אדם יודע מה בעיבורה של אשה, ומלכות הרשעה אימתי נופלת. יום המיתה מנין? שכתוב (קהלת ט, יב): "כי גם לא ידע האדם את עתו". יום הנחמה מנין? שכתוב (ישעיה ס, כב): "אני ד', בעתה אחישנה". ואין אדם יודע מה בעומקו של דין, שנאמר (דברים א, יז): "כי המשפט לאלקים הוא". ואין אדם יודע במה הוא משתכר, שכתוב (קהלת ג, יג): "מתת אלקים הוא". ואין אדם יודע מה בלבו של חברו, שכתוב (ירמיה יז, ג): "אני ד' חוקר לב". ואין אדם יודע מה בעיבורה של אשה, שכתוב (קהלת יא, ה): "כעצמים בבטן המלאה". ומלכות הרשעה אימתי נופלת, שכתוב (ישעיה סג, ד): "כי יום נקם בלבי". (ע"פ מדרש רבה בראשית סה)

מילה בפרשה

**זך וטהור בתפקידו שמו,
שניה אחת לפני שנגמר,
בא וצעק שלם הצוואר,
פתי מאמין לכל דבר.**

המונח המבוקש הינו מילה
בת 2 אותיות המופיעה בפרשה.
אשר כל שורה בחידה
רומזת להקשר שונה שלה.
(יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות
בעלי הגיה דומה)

התשובה תתפרסם אי"ה בגליון הבא

באיזה אופן כיבוד תלמיד חכם פחות חמור מכיבוד אשת תלמיד חכם?

"ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב"

המשנה (אבות פ"ה מ' טז) כותבת: 'כל אהבה שהיא תלויה בדבר, בטל דבר, בטלה אהבה. ושאונה תלויה בדבר, אינה בטלה לעולם'. ונראה לומר שלכן על יצחק, שאהב את עשיו אהבה שתלויה בדבר ("כי ציד בפיו"), כתוב: "ויאהב יצחק את עשיו" - בלשון עבר. אבל על רבקה שאהבה את יעקב אהבה שאינה תלויה בדבר, כתוב בפסוק בלשון הווה: "ורבקה אהבת את יעקב". (ע"פ השל"ה)

"ויהי יצחק בן ארבעים שנה"

על איזה אדם נוסף התורה מציינת שהגיע לגיל

ארבעים? ובנ"ך?

מצאו נא בפרשה:

1. שתי מילים רצופות הנקראות ביחד ישר והפוך.
2. שם של מסכת.
3. אות קטנה (זעירא).
4. חמש מילים רצופות שמתחילות באות א'.
5. אות המופיעה פעמיים ברציפות. (12 תשובות)
6. עשרה פסוקים שלא מתחילים באות ו'.

"זיכרון" סימן

גימטריאות ורמזים לזכירת מספר פסוקי הפרשה

בפרשה מסופר בעיקר על מידותיהם של יעקב ועשיו, ומסתיימת: "ויאמר עשיו בלבו יקרבו ימי אבל אבי".

בפרשת תולדות ישנם 106 פסוקים, ואפשר לזכור זאת ע"י זכירת המילים:

"ימי אבל אבי" = בגימטריא = 106

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לשובע שעבר: 'נאמר על שתיים מתוך ארבע, ולאבי הנותרות בצורה דומה, הראשונה סוף החתן השני, והשניה נאמרה לאביו בעשירי'. תשובה - המילים "קח ולך". נאמר על שתיים מתוך ארבע" - על זרה ועל רבקה מארבע האמהות כתוב: "הנה אשתך קח ולך", ו"הנה רבקה לפניך קח ולך", ולאבי הנותרות בצורה דומה - ללבן אביהן של שתי האמהות הנותרות, רחל ולאה, נאמר: "וקח לך", הראשון סוף החתן השני - המילה הראשונה היא סוף שמו של החתן השני (יצחק), והשניה נאמר לאביו בעשירי" - והמילה השניה (ולך) נאמרה לאברהם אביו בניסיון העשירי, העקדה: "ולך לך אל ארץ המוריה". **לסדר את הפרשה** - "ולמה זה לי בכרה". **חידון א' ת'** - אדרת שער, בשמות, גדיי עזים, דמים, הוה גביר לאחיק, ויתן לך, זרעו, חמודות, טובת מראה, יהודית, כנען, לאומים, מצאנו מים, נביות, סתמום, עשק, פדן ארם, ציד, קשת, רועים, שישים, תם. **חידון א' ת' הפוך** יצוא יצא בא, רעב, להרוג, נזיד, שטנה, חלקת צוואריו, ויבז, הריח ריח, שילעיט, אדמוני, קללתך, טל, מאה שערים, דגן, יחס, כמתעתע, עיף, יאמץ, חלק, ויעתר, תירוש, רחובות. **שעשועי דאורייתא** - בפרשה כתוב: "עשו בן ארבעים שנה". ובספר יהושע כתוב שיהושע היה בן ארבעים כשנשלח עם המרגלים. ואיש בשת בן שאל היה בן ארבעים שנה במלכו. 1. "ויבא לאביו". 2. מסכת ידים: "והידים". 3. "קצתי בחיי". 4. "אנכי אלקי אברהם אביך אל תירא". 5. בבטנך, ההוא, חיים, ואברככה, קללה, ממעיך, הנני, גררה, ששים, ותתן, וישתחוו, ויתרצו. 6. הפסוקים המתחילים במילים: גור, עקב, אם תעשה, הביאה לי, לך נא, אולי ימושני, יעבדוך עמים, עד שוב, קום, כשמע. **ואלה שמות** - ישנם כמה הסברים: 1. מלשון ריצה, שכולם רצים אליה בסוף ימיהם. (לקח טוב) 2. על שם שבני האדם רצים עליה. 3. שהאדמה רצה ומסתובבת כל העת. (אברבנאל) 4. כי העפר הוא דחוק ורציף. (אברבנאל) 5. כולם מתרצים להיקבר בה בסוף ימיהם. 6. מלשון רצון, שכל הנעשה בה, נעשה ברצונו של הקב"ה. **מילה בפרשה חיי שרה** - שני. "בכל שנות הקור" - שנות-שני, "חפיש זוג כפפות עור" - זוג-שני, "דווקא אדומות רצה" - שני הוא כצבע אדום, "וביום חול אותן מצא" - יום שני. **טמונות בפרשה** - 1. "יידו אוחות בעקב עשיו" (כה,כו) 2. "כאדרת שער" (כה,כז) 3. "אבי-מלך" (כו,א) 4. "נוניד עדשים" (כה,לד) 5. "גור" - בארץ הזאת" (כו,ג) 6. "כלבו כן פיו" (רש"י כה,כח) 7. "וקשתך" (כז,ג) 8. "ושב האלים" (כה,כז) 9. "באר שבע" (כולג) 10. "ויחפרו" (כו,כא) ועוד) 11. "לנו המים" (כו,כ) 12. "וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון" (כו,ח) 13. "מאה שערים" (כו,יב) 14. "ויצעק צעקה גדולה" (כז,לד) 15. "שני גדיי עזים" (כז,ט) **טמונות בהפסרה** - 1. "המה יבנו ואני אהרוס" (א,ד) 2. "תשימו על לב... שמים על לב" (ב,ב) 3. "שפתי כהן" - הש"ך (בז,ז) 4. "לחם מגאל" (ז,א) **שאלה לשלחן השבת נח** - שאלנו: מדוע התורה הקדימה את אכילת האדם ("לך") לאכילת הבהמות והחיות ("ולמה לאכלה") הרי יש להקדים אכילת הבהמות לאכילת האדם? כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. לפני שהותר באכילת בשר היה לנח בבהמות רק קנין לפירות שאינו קנין הגוף ולכן לא נחשבים שייכים לו ואינו מחויב להאכילם ראשונים. (ר' יצחק ירוחם דיסקין) 2. בהכנה יש להקדים את האדם ובהאכלה את הבהמה. 3. אם יש רק לאחד מכם בוודאי האדם קודם ולכן בשביל המבול יש קודם לוודא שיש מספיק מזון לאדם ורק אחר כך לדאוג לבהמות. 4. משום שאין אפשרות אחרת להשיג מזון - חייו קודמין. (אגרא דכלה) 5. החיוב הוא רק כלפי בעלי חיים השייכים לאדם - ואלו לא היו שייכים לנח. (מהרי"ל דיסקין) 6. ההלכה הזו נאמרה רק במקרים בהם אוכלים בזמנים קבועים - אזי יש להקדים את הבהמות. אבל בתיבה כל הזמן היה זמן האכילת החיות וממילא חוזרים לכבוד האדם תחילה. (אזנים לתורה) 7. החיוב להאכיל את הבהמות קודם נובע מכך שחיות האדם היא מחמתן, אבל בתיבה המצב היה הפוך. (נפש יהונתן)

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

ב: 'לדעת', אידישער וינקל' (באידיש) ו'דרשו'.

בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

זהו חידון משעשע מתמונות הרומזות על פסוקים ומושגים מהפרשה ומפירוש רש"י.
(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים)
אשמח לקבל רעיונות, חידוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com
כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

טמונות בפרשה

מקרא רמת קושי: רגיל קשה

'מחשבה טובה'

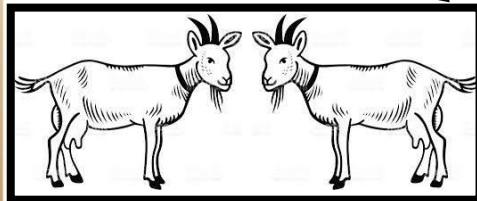
התשובה לטמונה זו תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

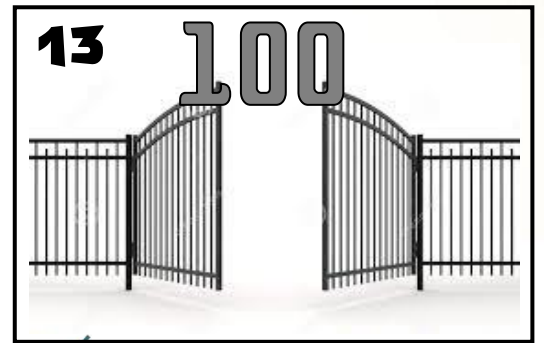
תשובה לגיליון הקודם
"ותקה הצעיף ותתכס" (כד, טה)

12

15

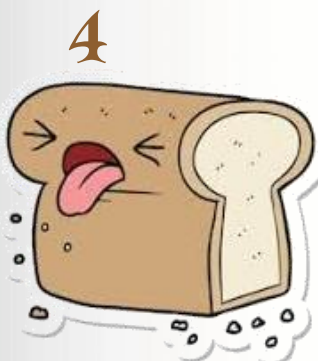
13

משא דבר ד' (מלאכי א' א' - ב' ז')

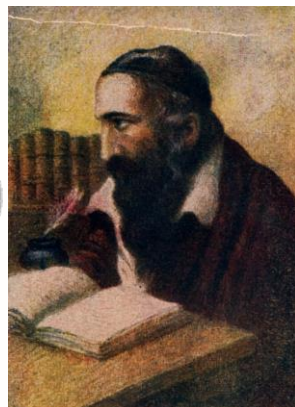
הפטרת תולדות

טמונות בהפטרה

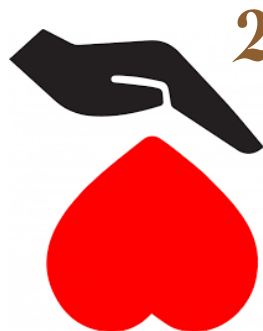
© כל הזכויות שמורות לאהרון בן-דן.

4

3

2

1

עדיין ניתן לרכוש את משחק ה'חדר בריחה' המבוקש! חידות ומשימות לכל הגילאים לחוויה משפחתית מושלמת!
לפרטים נוספים ולהזמנות התקשרו: 052-766-5775